

ปัญหาการกำหนดระยะเวลาดำเนินคดีอาญาในศาลแขวงในกรณีที่ผู้ต้องหา ให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน¹

พงษ์ศักดิ์ อัสววัชรกุล²

การดำเนินคดีอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อจะพิสูจน์ความผิด และมีเจตนาที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเพื่อเป็นการคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการใช้วิธีการกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการร่วมมือกับศาลในการค้นหาความจริงในการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นว่ามีความเป็นมาอย่างไร และใครเป็นผู้กระทำความผิด³ ศาลจะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการชี้ขาดว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริงหรือไม่ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งการดำเนินคดีอาญา คือ การตรวจสอบความจริงในเรื่องที่กล่าวหาเพื่อจะได้ชี้ขาดเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั่นเป็นเป้าหมายของการดำเนินคดีอาญา คือ “การชี้ขาดเรื่องที่ถูกกล่าวหา”⁴ ตรวจสอบความจริงในเรื่องที่ถูกกล่าวหาเพื่อจะได้ชี้ขาด

ในประเทศไทย ศาลแขวงมีฐานะเป็นศาลชั้นต้นที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบศาลยุติธรรมจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ถือเป็นกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง มีวิธีการพิจารณาความอาญาเป็นพิเศษแตกต่างไปจากวิธีพิจารณาความอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีที่เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ กล่าวคือในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ โดยคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงเป็นการดำเนินคดีอาญาในความผิดเล็กน้อย ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การพิจารณาและพิพากษาคดีให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่ให้ใช้ระยะเวลาการดำเนินคดีอาญาเกินกว่าความจำเป็นตามหลักการพิจารณาคดีอาญาด้วยความรวดเร็ว ดังสุภาษิตทางกฎหมายที่ว่า “ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือการปฏิเสธความยุติธรรม” ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ถือเป็นสิทธิ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องปัญหาการกำหนดระยะเวลาดำเนินคดีอาญาในศาลแขวงในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ์ เรืองกาญจน์กุล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวิศร เลิศธรรมเทวี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 15, (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566), หน้า 28.

⁴ คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566), หน้า 22.

ชั้นพื้นฐานที่สำคัญในการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลทุกคนที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ ซึ่งคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงมีข้อจำกัดระยะเวลาในการฟ้องคดีไม่ว่าจะเป็นกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน หรือกรณีให้การปฏิเสธก็ตาม โดยกำหนดให้พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา⁵ ตามมาตรา 7 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 กำหนดระยะเวลาฟ้องคดีนี้จึงถือเป็นหัวใจของวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง⁶

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายการกำหนดระยะเวลาฟ้องคดีอาญาในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน แม้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณา ความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ฉบับนี้มีการประกาศใช้มาเป็นระยะเวลานาน และมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับแต่ปรากฏว่าก็ยังไม่สามารถนำมาบังคับใช้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากหลายประการดังนี้

ปัญหาในการตรวจสอบผู้ต้องหาก่อนการแจ้งข้อกล่าวหาของพนักงานสอบสวนในกรณีที่ไม่ได้เป็นการจับผู้ต้องหาในขณะที่กระทำความผิด แต่เป็นกรณีที่ผู้ต้องหาเข้าพบหรือเข้ามอบตัวเองต่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เมื่อพนักงานสอบสวนพบผู้ต้องหาก็จะมีการแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลที่เข้าพบหรือมอบตัวเป็นผู้ต้องหานั้นทันที และมีการสอบสวนคดีปรากฏว่าผู้ต้องหานั้นได้ให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีกับผู้ต้องหาภายในกำหนดระยะเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหาโดยที่ไม่ต้องมีการสอบสวน ซึ่งในส่วนนี้ถือเป็นช่องว่างของผู้กระทำความผิดที่แท้จริงที่จะไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา และไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นตามกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่แท้จริงอาจจะมีการว่าจ้างบุคคลอื่นให้สวมอ้างรับว่าเป็นผู้กระทำความผิดแทน หรืออาจเป็นกรณีที่บุคคลภายนอกแสดงตัวว่าเป็นผู้กระทำความผิดเพื่อช่วยผู้กระทำความผิดที่แท้จริง เนื่องจากความสัมพันธ์ทางครอบครัว และเมื่อได้มีการฟ้องคดีต่อศาลผู้ต้องหานั้นยังคงให้การรับสารภาพตลอดข้อหาตามฟ้องของพนักงานอัยการ ศาลย่อมมีคำพิพากษาในวันนั้นได้ทันที คำพิพากษาของศาลแขวงดังกล่าวย่อมทำให้คดีอาญาในข้อหาความผิดนั้นระงับสิ้นไป โดยที่ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงไม่ถูกดำเนินคดี และไม่ต้องรับโทษในความผิดที่ได้กระทำ

⁵ ธงชัย วินิจญ์กุล, หลักและคำพิพากษา:พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563), หน้า 167.

⁶ อนุชาติ คงมาลัย, วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง, (กรุงเทพมหานคร:กองทุนสวัสดิการ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ, 2529), หน้า 2.

ปัญหาการขอคัดฟ้องในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน กฎหมายบัญญัติให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการ หรือส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยไม่ต้องทำการสอบสวน โดยพนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีกับผู้ต้องหาภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงชั่ว โมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 ประกอบมาตรา 20 ด้วยความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายจึงเกิดปัญหาขึ้นในทางปฏิบัติเป็นอย่างมากว่าหากในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน และปรากฏว่าต่อมามีเหตุจำเป็นที่เกิดกับตัวผู้ต้องหาเอง หรือเหตุจำเป็นอื่นๆ อันทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องคดีได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาที่สืบแปลชั่วโมงดังกล่าว พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณีจะสามารถขอคัดฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลไว้ก่อนได้หรือไม่ ในทางปฏิบัติยังพบว่ามียุทธศาสตร์แนวทางยังไม่เป็นที่ยุติ หรือกล่าวอีกนัยว่ายังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงเกิดปัญหากับผู้ปฏิบัติงาน และไม่เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา หรือประชาชนตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ได้แก่

แนวทางแรกเห็นว่าขอคัดฟ้องไม่ได้ โดยแนวทางนี้เป็นกรณีที่พิจารณาแต่เพียงว่าผู้ต้องหานั้นให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวนหรือไม่เท่านั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 20 นั้นได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีกับผู้ต้องหาภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา โดยที่ไม่ต้องมีการสอบสวนคดีก่อน และให้ฟ้องด้วยวาจา ซึ่งไม่ได้พิจารณาประเด็นอื่นใดประกอบอีก และเมื่อกฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบไม่ต้องสอบสวน กรณีจึงไม่มีเหตุที่จะขอคัดฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลอีก

แนวทางที่สองเห็นว่าขอคัดฟ้องได้ โดยแนวทางนี้ต้องเป็นกรณีที่ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวน เนื่องจากพนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวน แต่จะต้องเป็นเหตุอื่นๆ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน และปรากฏว่าเหตุดังกล่าวนี้ไม่สามารถแก้ไขให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดระยะเวลาที่สืบแปลชั่วโมง เช่น ในกรณีที่ผู้ต้องหาอาจมีอาการโรคประจำตัว จำเป็นต้องรีบส่งโรงพยาบาล และต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลเกินระยะเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา ในกรณีนี้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณีย่อมสามารถขอคัดฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้

แนวทางสุดท้ายเห็นว่า ขอคัดฟ้องได้ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 20 ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนนั้นส่งสำนวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้ฟ้องคดีกับผู้ต้องหาภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา โดยที่ไม่ต้องมีการสอบสวนคดีก่อน ซึ่งถือว่าเป็นเพียงข้อยกเว้นของกฎหมายที่ให้พนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวนเท่านั้น แต่กฎหมายไม่ได้ห้ามทำการสอบสวน หากปรากฏว่ามีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาที่

สืบแปลชั่วโงง เนื่องจากมีเหตุที่ต้องรอฟยานหลักฐานที่สำคัญทางคดี เช่นผลการตรวจร่างกาย หรือผลการตรวจประวัติอาชญากร เพื่อให้ฟ้องของพนักงานอัยการมีความสมบูรณ์ก็สามารถขอคัดฟ้องได้

ปัญหาการขอให้ศาลขอให้เพิ่มโทษ บวกโทษ หรือการนับโทษ ของพนักงานอัยการในการฟ้องคดี โดยในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง แม้ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ต่อพนักงานสอบสวนกฎหมายจะกำหนดให้พนักงานอัยการฟ้องคดีด้วยวาจาอันเป็นบทบังคับก็ตาม แต่ในการฟ้องคดีด้วยวาจานั้นพนักงานอัยการก็สามารถมีคำขอให้ศาลเพิ่มโทษ บวกโทษ หรือนับโทษต่อ กับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ซึ่งพนักงานอัยการต้องมีการบรรยายในข้อเท็จจริงดังกล่าวในส่วนนี้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคำฟ้อง และมีคำขอท้ายฟ้องมาด้วย ทั้งต้องแนบพยานหลักฐานผลการตรวจประวัติอาชญากรแนบเป็นหลักฐานในคำฟ้องด้วย มิฉะนั้นแล้วศาลย่อมไม่มีอำนาจที่จะพิพากษาเกินคำขอหรือที่มิได้กล่าวไว้ในฟ้อง แต่ด้วยข้อจำกัดของกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีอาญาในศาลแขวงที่ต้องฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา โดยไม่ต้องทำการสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบยังคงมีหน้าที่ต้องทำการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้กระทำความผิดเพื่อบันทึกไว้ในทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2566 การแจ้งผลการตรวจสอบยังคงไม่ชัดเจนว่าจะใช้ระยะเวลาเท่าใดซึ่งโดยปกติย่อมใช้เวลานานกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง ทำให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่วนหนึ่งจะใช้วิธีการส่งสำนวนพร้อมทั้งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการทันทีที่ได้การรับสารภาพตลอดข้อหาจากผู้ต้องหาโดยไม่รอผลการตรวจประวัติจากลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อให้พนักงานอัยการส่งฟ้องคดีให้ทันภายในสี่สิบแปดชั่วโมงตามกฎหมาย แต่การที่พนักงานอัยการไม่ได้รับพยานหลักฐานการตรวจประวัติอาชญากรของผู้ต้องหาหรือจำเลย ย่อมทำให้การฟ้องคดีอาจไม่ถูกต้องครบถ้วน เกิดผลเสียแก่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาคดีไปแล้ว การแก้ไขความผิดพลาดดังกล่าวจะทำได้โดยการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ เพื่อขอให้ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแก้ไขคำพิพากษาศาลชั้นต้น ส่งผลให้คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาในศาลแขวงล่าช้าไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ประการสุดท้ายปัญหาการรับตัวผู้ต้องหาคืนจากศาลในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ตอนท้าย ในการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการทันทีโดยไม่ต้องสอบสวน เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาให้ทันภายในกำหนดระยะเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา โดยให้พนักงานอัยการฟ้องด้วยวาจาต่อศาลแขวง ซึ่งในชั้นพิจารณาของศาลหากผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นยังคงยืนยันให้การรับสารภาพตลอดข้อหาตามฟ้องของพนักงานอัยการต่อศาลศาลย่อมมีคำพิพากษาในวันเดียวกันนั้นทันที แต่หากปรากฏว่าในชั้นพิจารณาของศาลผู้ต้องหาหรือจำเลย

นั้นให้การปฏิเสธข้อหาตามฟ้องของพนักงานอัยการ ซึ่งตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ในตอนท้าย ได้กำหนดให้ศาลจะต้องมีคำสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งบทบัญญัติมาตราดังกล่าวส่วนท้ายนี้มีความไม่ชัดเจน โดยในทางปฏิบัติมักจะมีปัญหา กล่าวคือเมื่อผู้ต้องหาที่รับตัวคืนจากศาลนั้นอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน ปรากฏว่าได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ต้องหา และผู้ต้องหานั้นขอให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวนอีกครั้ง และปรากฏว่ายังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหา ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ประกอบมาตรา 20 ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นซึ่งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ไม่ทราบว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรแก่ผู้ต้องหาต่อไป จะต้องส่งสำนวนสอบสวนพร้อมกับตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ หรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามิได้ถูกควบคุมตัวเพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องผู้ต้องหานั้นศาลโดยไม่ต้องทำการสอบสวน หรือต้องดำเนินการสอบสวนคดีเหมือนในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ หากไม่สามารถยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณีอาจจะต้องยื่นขอคัดฟ้องต่อศาล และหากยื่นคำร้องขอคัดฟ้องไม่ทันเป็นเหตุให้ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหา และต้องเริ่มกระบวนการดำเนินคดีในภายหลังทำให้การดำเนินคดีล่าช้า ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลแขวงที่ต้องการให้คดีเล็กน้อยได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความรวดเร็ว

จากการศึกษาปัญหากฎหมายวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ในเรื่องปัญหาการกำหนดระยะเวลาดำเนินคดีอาญาในศาลแขวงในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นดังนี้

1. ปัญหาในการตรวจสอบผู้ต้องหาก่อนการแจ้งข้อกล่าวหาของพนักงานสอบสวนในกรณีที่ไม่ได้เป็นการจับผู้ต้องหาในขณะที่กระทำความผิด โดยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 วรรคสองได้บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ไม่มี การจับแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา แต่มิให้นับระยะเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนั้นด้วย”

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่าเพื่อให้เป็นไปตามทฤษฎีการสอบสวน (Inquiry Theory) ซึ่งมีจุดประสงค์ในการค้นหาความเป็นจริงและถูกต้อง เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 7 วรรคสอง โดยเพิ่มเติมเป็นว่า

“ในกรณีที่ไม่มีกรจับแต่ผู้ต้องหาเข้าพบพนักงานสอบสวน แต่ก่อนที่พนักงานสอบสวนจะแจ้งข้อกล่าวหาจะต้องปรากฏพยานหลักฐานเบื้องต้นที่เชื่อได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาทันที และให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมพยานหลักฐานเบื้องต้นนั้นไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา แต่มิให้นับระยะเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย”

2.ปัญหาการขอคัดฟ้องในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ โดยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 วรรคสาม ได้บัญญัติว่า

“ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้”

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของมาตรา 7 วรรคสาม เป็นว่า

“ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่ว่าผู้ต้องหานั้นจะให้การปฏิเสธตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวนหรือในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน หากปรากฏว่าเหตุจำเป็นดังกล่าวนี้ทำให้ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้”

3.ปัญหาการขอให้ศาลขอให้เพิ่มโทษ บวกโทษ หรือการนับโทษ ของพนักงานอัยการในการฟ้องคดี โดยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 วรรคสาม ได้บัญญัติว่า

“ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใด

หรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้”

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวแล้ว เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปตามความเป็นจริงและมีความถูกต้อง เป็นตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยไม่ชักช้า และตามทฤษฎีการสอบสวน (Inquiry Theory) ประกอบกับทฤษฎีป้องกันสังคม (Concept of Social Defence) จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของมาตรา 7 วรรคสาม เป็นว่า

“ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่ว่าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธข้อหาต่อพนักงานสอบสวน หรือในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน หากปรากฏว่าเหตุจำเป็นดังกล่าวนั้นทำให้ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้”

และนอกจากจะแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 วรรคสาม แล้วนั้นยังเสนอแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2566 ในข้อที่ 2. ที่ว่า

“ข้อ 2 กองทะเบียนประวัติอาชญากร มีหน้าที่

2.1 เมื่อได้รับพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาหรือศพ ส่งตรวจจากพนักงานสอบสวนให้ปฏิบัติดังนี้

2.1.1 กรณีรับพิมพ์ลายนิ้วมือด้วยวิธีการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกว่า"รับสารภาพศาลแขวง" "ศาลแขวง" หรือพิมพ์ลายนิ้วมือที่อยู่ในอำนาจศาลอาญา ศาลจังหวัดและศาลชั้นอุทธรณ์ ให้ตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

2.1.2 กรณีรับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่พิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์

2.1.2.1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้คัดเลือกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่พนักงานสอบสวนบันทึกว่า "รับสารภาพศาลแขวง" และ "ศาลแขวง" ออกจากแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือประเภทอื่น ๆ

2.1.2.2 แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่บันทึกว่า "รับสารภาพศาลแขวง" ให้ตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบให้แล้วเสร็จโดยเร็ว นับแต่วันที่ได้รับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

2.1.2.3 แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่บันทึกว่า "ศาลแขวง" ให้ตรวจสอบ และแจ้งผลการตรวจสอบภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ”

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวแล้ว จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2566 ในข้อที่ 2. เป็นว่า

“ข้อ 2. กองทะเบียนประวัติอาชญากร มีหน้าที่

2.1 เมื่อได้รับพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาหรือศพ ส่งตรวจจากพนักงานสอบสวนให้ปฏิบัติดังนี้

2.1.1 กรณีรับพิมพ์ลายนิ้วมือด้วยวิธีการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกว่า "รับสารภาพศาลแขวง" "ศาลแขวง" หรือพิมพ์ลายนิ้วมือที่อยู่ในอำนาจศาลอาญา ศาลจังหวัดและศาลชั้นอุทธรณ์ ให้ตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสิบสองชั่วโมงนับแต่วันที่ได้รับลายพิมพ์นิ้วมือ

2.1.2 กรณีรับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่พิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์

2.1.2.1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้คัดเลือกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่พนักงานสอบสวนบันทึกว่า "รับสารภาพศาลแขวง" และ "ศาลแขวง" ออกจากแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือประเภทอื่น ๆ

2.1.2.2 แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่บันทึกว่า "รับสารภาพศาลแขวง" ให้ตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่วันที่ได้รับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

2.1.2.3 แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่บันทึกว่า "ศาลแขวง" ให้ตรวจสอบ และแจ้งผลการตรวจสอบภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

4. ปัญหาการรับตัวผู้ต้องหาคืนจากศาลในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การ ปฏิเสธในชั้นพิจารณา โดยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 20 ได้บัญญัติว่า

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามีได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ ให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการดำเนินคดีอาญาโดยไม่ชักช้าในศาลแขวง และให้เป็นไปตาม ทฤษฎีป้องกันสังคม (Concept of Social Defence) และหลักความเสมอภาค จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นวรรคสอง และวรรคสาม เป็นว่า

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามีได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ ให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป

หากปรากฏว่าภายหลังจากที่พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนไปจากศาลแล้ว และผู้ต้องหานั้นให้การรับสารภาพตลอดข้อหาเช่นเดียวกันนั้นในภายหลังต่อพนักงานสอบสวน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา ให้พนักงาน

สอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้ถูกควบคุมตัวเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงได้อีกครั้งหนึ่ง

ตามความในวรรคสองในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในมาตรา 7 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้”

เอกสารอ้างอิง

คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 11, กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566.
ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 15, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566.

ธงชัย วินิจจะกุล, หลักและคำพิพากษา:พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563.

อนุชาติ คงมาลัย, วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง, กรุงเทพมหานคร:กองทุนสวัสดิการ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ, 2529.